

Список використаних джерел:

1. Алексеева С. Людиноцентризм як освітня домінанта індивідуалізації сучасного навчання. 2022. URL: https://www.researchgate.net/publication/360952579_LUDINOCENTRIZM_AK_OSVITNA_DOMINANTA_INDIVIDUALIZACII_SUCASNOGO_NA_VCANNA
2. Горбатюк Н.А., Зінченко О.І., Откидач Г.І. Основи перукарської справи. Підручник для здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти. К.: Грамота. 2020. 256 с.
3. Гутиря Л.Г. Сучасна перукарська справа. Харків : Фоліо, 1997. 464 с.
4. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996. № 30, ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Кремень В.Г. Філософія людиноцентризму у контексті проблем освіти. 2006. URL: <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2006/txt/06kvkpo.php>
6. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

РОЛЬ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ У ФОРМУВАННІ АДЕКВАТНОЇ САМООЦІНКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НУШ

*Божинська М.А.
Полтава, Україна*

Самооцінка – елемент самосвідомості, що характеризується емоційно насиченими оцінками самого себе як особистості, своїх можливостей, моральних якостей і вчинків; важливий регулятор поведінки. Самооцінка визначає взаємини людини з оточуючими, його критичність, вимогливість до себе, ставлення до успіхів і невдач. Тим самим самооцінка впливає на ефективність діяльності людини і розвиток її особистості [2]. Процес навчання і формування самооцінки є взаємозалежними, адже навчання має чітко виражений ефект рефлексії, коли дитина бачить себе з боку у колективі та формує протягом навчання думку про себе. Одним із факторів, який викликає у дитині негативні емоції: страх, тривогу, агресію є сам процес оцінювання навчальних досягнень. Основні види оцінювання результатів навчання учнів зафіксовані в Законі України «Про повну загальну середню освіту», ст.17 [1], де традиційний його перелік (поточне і підсумкове оцінювання, державна підсумкова атестація, зовнішнє незалежне оцінювання) додали оцінювання формувальним. Л. Аллала і Л. Лопес, швейцарські учені, змінили поняття формувального оцінювання, доповнивши його таким складником, як суб'єкт-суб'єктна взаємодія: за їх трактуванням цього оцінювання одноосібність вчителя в оцінюванні зникає, роль учителя починає базуватись на взаємній співпраці, діалозі з учнем, який оцінюється, для того, щоб точніше визначити рівень його досягнень і потенційні можливості та дає можливість кожному учню покращити власний результат, вміння[3]. Це оцінювання спрямоване на процес навчання, як на

робочий процес, у якому потрібно досягти мети, а у даному випадку цілей навчання, але сам процес навчання стає не травмуючим та оціночним, а доброзичливим та підтримуючим. Важливим складником формувального оцінювання є відсутність страху перед помилками, навпаки, помилка є маркером, точкою зростання для здобувача освіти, яка показує як саме покращити результат, на що звернути увагу. Цей спосіб ментально має позбавляти дитину від дискомфорту та страху під час навчання, бо помилки або нерозуміння – це не соромно, це те, що можна виправити, навчитися, вдосконалити. Водночас цей алгоритм грає важливу роль у формуванні особистості учня, так як практично демонструє: погана оцінка – не вирок, якщо мати бажання та докласти зусиль, то можна навчитися всьому. Формувальне оцінювання дає потужний мотиваційний поштовх до навчання та самовдосконалення. Формувальне оцінювання передбачає залучення учнів на рівні з учителем до процесу оцінювання власних досягнень, тобто діти разом з учителем обговорюють критерії оцінювання, де вчитель разом з учнями складає критерії до кожного завдання.

Пріоритетом формувального оцінювання є учіння, а не оцінки, співпраця між учнями, підвищена мотивація, чіткі та прозорі критерії, процес навчання повинен бути доброзичливим та ставити в основу індивідуальні потреби та можливості учня.

У рамках застосування формувального оцінювання учні постійно вчать оцінювати себе самостійно, в парах, групах за чітковизначеними критеріями, при цьому вчитель також оцінює учнів та надає індивідуальні роз'яснення та рекомендації як виконати завдання так, щоб виправити недоліки, покращити власну майстерність. Вчитель вибудовує взаємодію з учнями так, щоб діти не боялись помилок, бо завжди можуть вдосконалити свої знання та вміння, формується поняття «рефлексії», формування внутрішньої оцінки та об'єктивної самооцінки [4].

Формувальне оцінювання являє собою цілеспрямований неперервний процес спостереження за навчанням здобувачів освіти. Воно сприяє поліпшенню результатів навчання кожного здобувача освіти, вчить їх здійснювати самооцінювання, розвиває в них навички критичного і творчого мислення, сприяє впевненості у власних силах, підтримує у них впевненість, що кожен із них здатен покращити свої результати. Адже, формувальна оцінка показує здобувачу освіти, що він зробив добре, що погано, і як може покращити свій результат, а значить показує дитині об'єктивну оцінку самого себе, що є підґрунтям для формування адекватної самооцінки.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України [«Про повну загальну середню освіту»](#) від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20> (дата звернення 02.04.2024).
2. Пеньковська Н. Роль самооцінки у формуванні особистості дитини. Поч. Школа. 2002. № 10. 5 с.
3. Тенденції реформування загальної середньої освіти у країнах Європейського Союзу : монографія у 2-х частинах / за ред. Н.М.Лавриченко. Ч. 1. Київ : Педагогічна думка, 2008. 144 с.

4. Формувальне оцінювання в освітньому процесі початкової школи : навчально-методичний посібник. Видання 2-е, перероблене та доповнене / автори-укладачі : Н. Б. Ларіонова, Н. М. Стрельцова. Харків : Друкарня Мадрид, 2020. 83 с.

НАУКОВА СПАДЩИНА А. КАРИШИНА В ІСТОРИЧНОМУ ВИМІРІ

*Брах Ю.В.
Полтава, Україна*

Сучасний стан розвитку України вимагає реформування системи освіти для гармонійного входження в світовий освітній простір. У вирішенні проблем сьогодення педагогічної науки важливими є як оволодіння новими ефективними формами, методами, технологіями навчання, так і звернення до педагогічних ідей вітчизняних педагогів, їх досвіду роботи, виховання молоді, до яких беззаперечно належить постать українського вченого А. Каришина (1912–1987 рр.). А. Каришин належить до людей-епохи, людей-легенд, пам'ять про яких живе вічно.

Мета дослідження – проаналізувати наукову спадщину А. Каришина в історичному вимірі.

Творча спадщина А. Каришина містить цінний досвід наукових напрацювань, корисних як для подальшого розвитку української педагогічної науки, так і шкільної практики, його ідеї не втрачають актуальності і сьогодні.

Аналіз наукових досліджень і публікацій свідчить про те, що після проголошення незалежності України у 1991 році об'єктом дослідження стала наукова спадщина видатних педагогів: М. Андрієвського, Г. Ващенко, П. Загайка, І. Зязюна, А. Макаренка та інших. Вивчення їх життя і діяльності присвятили свої наукові праці відомі українські вчені: А. Бойко, Л. Березівська, М. Гриньова, Л. Петренко, А. Ткаченко, Л. Токуєва та ін.

Попри вагомий внесок А. Каришина у розбудову природничого факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, значний суспільний авторитет і визнання тогочасними освітніми установами його внеску в організацію української науки, освіти, виховання, в історико-педагогічному вимірі його педагогічна спадщина, система виховання молоді не була достатньо досліджено. Доцільність звернення до наукової спадщини А. Каришина продиктована потребою належного осмислення його внеску в науково-педагогічну та практичну сферу вітчизняної педагогічної думки.

Андрій Потапович Каришин народився у серпні 1912 року в с. Шишаки Гоголівського району Полтавської області в сім'ї селянина. Батьки до революції мали земельний наділ 0,75 га, хату і корову, а після революції одержали наділ землі в 2 га на чотирьох членів сім'ї. В автобіографії А. Каришин вказує, що до 1924 року навчався в школі, закінчив 4 класи, з 1924 по 1929 рр. працював в господарстві батьків, а з